

Приморске новине

Лист ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 200. • 10. ОКТОВАР 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

САСТАНАК ПРЕДСЈЕДНИКА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКА И ПОКРАЈИНА

О ФУНКЦИОНИСАЊУ САМОУПРАВНИХ ИНТЕРЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА МАТЕРИЈАЛНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

У хотелу „Маестрал“ првог октобра напали су се на окупу предсједници скupштина на социјалистичких република и аутономних покрајина. На овом састанку, којем је предсједавао Радивоје Брајовић, предсједник Скупштине СР Црне Горе, размијењена су мишљења о питањима уређивања и функционисања самоуправних интересних заједница из области материјалне производње са становима остваривања Устава. Је-

дан од најбитнијих закључака ових разговора јесте да је неопходно ширити простор самоуправној регулативе у овој области, а што је могуће више ослобађати се законских регула на основу којих сада функционишу самоуправне интересне заједнице из области материјалне производње. Истакнуто је и то да је потребна већа афирмација делегатских односа и одлучнији утицај радних људи у овој области. Једино тако

ће се постићи да се боље разумије суштина интересног организовања. Договорено је да се предсједници скupштина на социјалистичких република и покрајина до краја године састану још два пута. Једном ће се разговарати о улози уставне концепције у општини, а други пут о реформи образовања. Домаћини ће бити СР Босна и Херцеговина и СР Македонија.

С. Г.

ДАНИ КУЛТУРЕ РСФСР У ЦРНОЈ ГОРИ

БУДВА СРДАЧНО ДОЧЕКАЛА СОВЈЕТСКЕ УМЈЕТНИКЕ

У Будви је почетком овог мјесеца у оквиру манифестије „Дани културе Руске Сојетске Федеративне Социјалистичке Републике у Црној Гори“ организовано веће документарних филмова из продукције ове совјетске Републике. На програму су били филмови: „Олимпијски празник“, „Русија данас“ и „Волгоград“. Фilm о московској олимпијади био је прави доживљај.

Будва је 2. октобра званично дочекала руске умјетнике. Испред бедема Старог града чланови ансамбла „Кањош“ предали су по један каранфил гостима из Совјетског Савеза. Предсједник Скупштине општине Предраг Ђулафић топло је поздравио чланове званичне делегације и умјетнике РСФСР. „Кањош“ је пјесмом и игром употпунило ову свечаност. У једном тренутку ансамблу су се пријужили совјетски умјетници, ухвативши се у црногорско коло.

Истог дана увече у препуној сали „Зета филма“ гости из Совјетског Савеза срдечно су поздравио Светозар Радуловић, секретар Са моуправне интересне заједнице за образовање, културу и науку и физичку културу. Послије тога одржан је врло успешни концерт ансамбла „Русија“ с Људмилом Зикином, заслужним умјетником СССР и добитником Лењинове награде, као солистом. На програму су биле ода бране народне мелодије у вокалном и инструменталном извођењу. Публика је у току чита вог програма срдично поздрављала совјетске умјетнике и на крају, заједно с њима, пјевала нашу познату пјесму „У рану зору“.

У Ечићима се одржава Медитерански зонски турнир у шаху

Уз 200. број нашег листа

Ево једног скромног јубилеја: двије стотине бројева „Приморских новина“ за немуну деценију постојања. Није то јубилеј свечарски, према коме раст мјеријмо. Јубилеј је то радни, из кога наш расточитамо. Зато зажелимо Редакцији нове, још веће успјехе.

Степен развоја друштва и било когираја саглававамо највише преко оног што су нам људи оставили да бисмо њихов развој могли идентификовати. Писана слова су увијек имала предност над осталим споменичким наслеђем, јер су о свему најречитије говорила.

Будвански раст, кроз ових двије стотине бројева, можемо пратити на свим пољима људског стварања, али и уздисати при помисли колико је доброга и поучнога остало незаписано, колико се мало чинило да се многи животни фрагменти свестрано освијетле за будућа поље.

Расле су „Приморске новине“ из броја у број. Истини са доста тешкоћа материјалне, кадровске и друге природе. Расле су, упркос извјесних недостатака и пропуста којих и данас сигурно има и о којима се на састанцима Редакције и Издавачког савјета увијек отворено говорило. Но, и поред тога, може се слободно рећи да је од првог аматерског броја стваран и створен лист вриједан пажње, како по садржају тако и по свом визуелном изгледу, лист који се оцјењује као једно од бољих локалних гласила у нашој Републици. И не само да је растао, него се одомаћио у правом смислу ове ријечи, а то је више од раста. Ушао је у многе наше домаће. Читају га млади и стари, и то с подједнаким интересовањем. Прате га, бодре и у њему сарађују читаоци широм наше домовине. Окупљају се око њега наши печалбари и њихова дјеца по америчким и аустралијским пространствима. Преко њега им прије стижу вијести него одговори на писма удаљених рођака. Вијести им ублажују посталгију за родном грудом, за вољеним паштровским и млинским кршем, који их је некада, због сиромаштва, упутио да у туђем свијету аргатују. Упутио и оставио, везују их за ове камене масивне неким чудесним везама, и то до задњег животног час. То одомаћење може само будући раст да поспјеши.

Кроз ових двије стотине бројева „Приморске новине“ су остваривале улогу која им је повјерена, и то углавном квалитетно и правовремено. Попут хроничара регистровале су сва важнија забивања из будванске општине, чак и у првим данима послије земљотреса, остварујући и тада своју улогу, те оптимизмом и вјером у солидарност свих наших народа и народности оправдале сврху свог постојања. Аналитички су прилагодиле разматрању актуелне проблематике, посебно из области туризма, и таквим ангажовањем указивале на правце будућег дјеловања социјалистичких снага, као и на испољење негативности, дајући подстрек за њихово откљања. Информисале су радне људе и грађане о актуелним темама и омогућавале им да постану судionici у креирању политичке и праћењу њене реализације. Васпитни су дјеловале на младе генерације, напајајући их свијетлим примјерима из НОР-а и наше славне историје, а тематским написима и расправама из области делегатског система доприњеле укупним напорима да се социјалистичка свијест и култура наших самоуправљача успјешно развија у свим радним и животним срединама.

Просто речено, наше новине постали су ангажована информативно гласило. О томе свједоче писмена и усмена признања, од којих издвајамо Новембарску награду општине Будва и похвалницу Савезног одбора СУБНОР-а Југославије. Ова и друга признања обавезују Редакцију и Издавачки савјет, али и општинске друштвено-политичке структуре да „Приморским новинама“ обезбиђе одговарајући третман, стварајући им неопходне услове за све бољи и успјешнији рад.

Друговима из „Приморских новина“ и читаоцима честитамо овај јубилеј.

Д. Јововић

ЗА ДИСКУСИЈУ

Да ли нам је неопходна још једна мјесна заједница?

Група грађана из насеља уз Маински пут покренула је иницијативу за оснивање нове Мјесне заједнице Будва — Поље. То је учињено пакон проучавања нацрта Закона о мјесним заједницама, који треба да усвоји Скупштина СРЦГ у новембру мјесецу ове године, и консултовања с представницима ОК СК Будва, Извршног одбора СО Будва, правника који раде у СО и чланова ОК ССРН. Иницијатори сматрају да је оснивање мјесне заједнице Будва — Поље, једини начин за рјешавање актуелних питања од животног интереса за радне људе и грађане са овог подручја.

У образложењу захтјева истиче се да у насељу Будванско поље живи око 600 становника, односно нешто преко 150 домаћинстава. Питње воде и струје становници овог насеља рјешавали су сваки за себе или по групама кућа. Они се у организовању живота сусрећу с низом проблема који су у току туристичке сезоне нарочито изражени и отежавају нормалан живот и рад становника и гостију. Тако је Маински пут, од Магистрале до манастира Помаине, толико упропашћен камioniјима грађевинске оперативе, која је превозила шлунак из Дуборице на своја градилишта, да је практично неупотребљив.

Водоводна мрежа у овом насељу је расцрцкана (индивидуално је рјешавано питање снабдевања водом), па није у могућности да задовољи потрошњу у јетим мјесецима — дешава се у току сезоне да и по десетак дана, наравно с прекидима, не маје довољно воде. Од не мањег је значаја обезбеђење електричне енергије — сада, према извршеним мјерама, не добије се ни пола електричног напона потребног за нормалан рад електричних апаратура у домаћинству.

Комуналне услуге (прије свега одвод смећа) пружају се само до Гвозденог моста, а преко њега неће да пребије ниједан камин комуналног предузећа, читије је у том дијелу насеља постављена и једна канта за смеће. Домаћинства нису задовољна начином прикупљања и одвоза смећа ни у дијелу насеља од магистрале до Гвозденог моста — постављен је веома мали број канти, а одвоз је нередован. Насеље уз Маински пут је једни дио ужег по друјица Будве који није прикуљен на градску канализацију. Тај проблем са још увијек „рјешава“ изградњом септичких јама које се веома често изливавају. Ријека Грђевица у последње десетилећи године редовно се излива и плави дио насеља, па и шире се до Основне школе и зграде Пощте, због тога што се нико не брине о чишћењу њеног корита.

У насељу Будва — Поље постоји самопослуга која је снабдјевана само основним прехрамбеним артиклима — хљебом, млијеком, шећером и пакованим производима, а у току сезоне на ову самопослугу је упућено свакодневно око двије хиљаде лица.

Подручје Будванског поља највише је нападнуто дивљом градњом. Прикуљење тих објеката на електричну и водоводну мрежу, као и друге објекте инфраструктуре, ствара велике проблеме, јер су њихови капацитети и без тога доста ограничени.

Подручје уз Маински пут као да служи за нагомилавање отпадног материјала и свега онога што смета на другим мјестима. Тако се из мајдана Дуборице већ више година црпи материјал који се употребљава као подло-

га при изградњи објекта (за то се добијају одређена средства), а на место њега довози се смеће! Подижу се радничке бараке које се касније дивље усељавају. На терен код Гвозденог моста, одакле је приликом изградње магистрале односно шлунковити материјал, довучена је са Завала огромна количина земље и камења, па је ту изникло читаво брдо.

Маински пут је граница мјесних заједница Будва I и Будва II. Ова подјела није добра, јер грађани и с једне и с друге стране пута имају заједничке интересе и проблеме који се не могу дијелити. У делегацији Мјесне заједнице Будва I, која је и иначе велика (једна трећина општине), ово подручје нема ни једног делегата, а делегати у Мјесној заједници Будва II нијесу успјели да ставе на дневни ред ни једно од побројаних питања.

Овако подијељени и слабо заступљени у самоуправним структурима мјесних заједница радни људи и грађани нису могли да рјешавају проблеме који су им заједнички и, што је вријеме више одмicao, они су се нагомилавали, тако да данас немају квалитетно ријешене основне животне потребе: пут, воду и електричну енергију. Зато они једини излаз виде у оснивању посебне мјесне заједнице преко које би, између остalog, ефикасније остварили и развијали самоуправљање, одлучујући о остваривању заједничких интереса и о солидарном задовољењу својих потреба, организовали органе, организације и заједнице на делегатској основи, а путем делегација и делегата учествовали у друштвеним пословима и одлучујући по питањима од заједничког интереса у скупштинама општине, ширих друштвено-политичких заједница и самоуправних институција насеља, управљали друштвеним средствима која би служила за задовољење заједничких потреба и та среđstva одржавали и обнављали, најзад развијали сарадњу у рјешавању питања од заједничког интереса са сусједним и другим мјесним заједницама.

Мјесна заједница Будва — Поље обухватала би насеље уз Маински пут које би

било омеђено ријеком Грђевицом од моста на Магистрале код бензинске пумпе до куће Пињатића до цркве Св. Петка, обухватијући Бабалинују и насеље код цркве, затим од цркве Св. Петке до извора Мочаник, обухватијући насеље Чарине, од извора Мочаника путем изнад цркве Св. Петке до манастира Подманине, обухватијући насеље око манастира, па одатле врхом брда Острог, обухватијући атар села Подострог, а од њега кроз ненасељени дио Розине потоком Дубовице до његовог ушћа у топлишик поток и ниме до Магистрале, најзад од моста испред Административног центра Магистрале до моста на Грђевици.

Што се тиче насеља Под Дуборицом и Вељи виноград треба да се грађани и радни људи тих насеља изјасне да ли имају интереса да се пријаве новој мјесној заједници. Уколико би се и они пријучили, предложени правилници би се мијењали од Магистрале код БИП-а. Потоком од Лаза до извора Мочаник, од села Подострог врхом брда Дуборица до Топлишиког потока код Пекаре, Топлишиким потоком до Магистрале, а од моста испред Административног центра до БИП-а.

У другој варијанти Мјесне заједнице Будва — Поље обухватила би радне организације и установе: Комунално стамбену организацију „Лужни Јадран“, Завод за изградњу и уређење општине, Радну заједницу заједничких служби „Монтенегротурист“, Интерну банку „Монтенегротурист“, Радну заједницу Скупштине општине Будва, Одељење унутрашњих послова, Дом здравља и ООУР Пекара.

Формирањем нове мјесне заједнице Будва — Поље обезбиједила би се средства задовољење заједничких потреба и за текућу активност органа и тијела Мјесне заједнице и то из самодоприноса, из средстава која удруже радици у основним организацијама удруженог рада с подручјја Мјесне заједнице, као и из других извора.

ИЗ МЈЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ БЕЧИЋИ

Како до друштвених просторија

Посљедњих година нема скупа у Мјесној заједници Бечићи на коме се не помиње проблем просторија, неопходних за рад друштвено-политичких организација, Мјесне заједнице и за укупну друштвену активност радних људи и грађана. А за посљедње две године кандидати Мјесне заједнице селила се четири пута, и свака „локација“ била је привремена и под закуп!

Непосредно послије катастрофалног земљотреса, Мјесна заједница била је на путу да, бар привремено, ријеши проблем друштвених просторија — од Фонда солидарности био је добијен монтажни објекат (преко 100 квадратних метара корисне површине), али је настао други проблем: неспоразум с урбанистима! Они су предлагали локацију која не одговара Мјесној заједници, а у очекивању договора дрвени елементи су пропадали под отвореним небом. Кад је Мјесна заједница радним акцијама грађана бетонирала темеље и основу за постављање објекта, услиједила је забрана надлежних органа. Од тада је прошло доста времена, и то питање више није актуелно, јер су монта-

жни елементи углавном пропали или нестали.

Детаљним урбанистичким планом Бечићи предвиђена је изградња мјесног центра на локацији садашњег одмаралишта „Титекс“ које је требало измјестити у рејону „Пољице“, изнад Магистрале, преко пута одмаралишта „Нафтагас“. Међутим, како ствари стоје, ни од тога неће бити ништа. „Титекс“ је на постојећој локацији одобрене адаптацији одмаралишта, тако да се у дроглено вријеме одатле неће иселити, а локација „Пољице“ уступљена је за изградњу одмаралишта „Електросрбије“ из Краљева. А мјесни центар (у чијем су садржају предвиђени пошта, апотека, амбуланта, дјечи вртић, просторије Мјесне заједнице и друге друштвене просторије) требало је да почне с радом ове године!

Дуго планирамо и чекамо урбанистичке планове, скупо их плаћамо, па их затим нарушавамо! Докле ће појединачни, приватни и групно-својински интереси потискити опште и друштвене?

В. М. С.

УЗ 40-ГОДИШЊИЦУ НАШЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

ПРИМОРСКИ БАТАЉОН „СТЕВАН ШТИЉАНОВИЋ“

У зиму и пролеће 1942. године, на подручју Грбља, Побора, Брајића, Маина и Паштровића борио се Приморски партизански батаљон „Стиван Штиљановић“, који је био у саставу Ловћенског НОП одреда. Батаљон је средином марта, како се у једном документу каже, имао 430 заклетих партизана и 39 партизанки. Био је подијељен на пет чета: Которско-приморску, Грбљску, Поборско-брајићку, Маинску и Паштровску, која је била најбројнија — имала је 193 бораца, међу којима 33 партизанке. Један број бораца овог Батаљона живио је илегално у окупираним градовима и варошама. У Котору је тада дјеловало осам илегалаца Которско-приморске чете. Пет тадашњих руководилаца Батаљона и његових чета — Машо Бргуљан, комесар батаљона и његових чета — Машо Бргуљан, комесар Поборско-брајићке чете, Душан Зец, замјеник комесара те чете, Вуко Марковић, замјеник командира Маинске чете, и Нико Анђус, комесар Паштровске чете, погинули су током рата.

Батаљон је шtitio села у западу обале и имао више окршаја с италијанском војском, која је често тукла артиљеријском ватром паштровска и остала села на подручју Батаљона, изненада упадала у поједиња сеоска подручја и пљачкала све што је нашла. Тако је, на пример, 5. марта јача италијанска јединица блокирала село Врда, одвела неколико породица у затворе и логоре и опљачкала, поред осталог, око 110 грава ситне и крупне стоке, 1000 килограма жита, 120 килограма пасуља и све друго што је у селу нашла. Када је јединица напустила село, један њен војник се повратио да однесе опљачкане ствари које је у међувремену био скрио, па су га партизани заробили.

Италијани су масовно интернирали становнике с подручја које је покривао Батаљон, нарочито из устанничких Паштровића. Око 50 бораца овог краја погинуло је или стријељано у првој и почетком друге ратне године. Села су била попаљена, па је народ живио под веома тешким условима, поготово током зime.

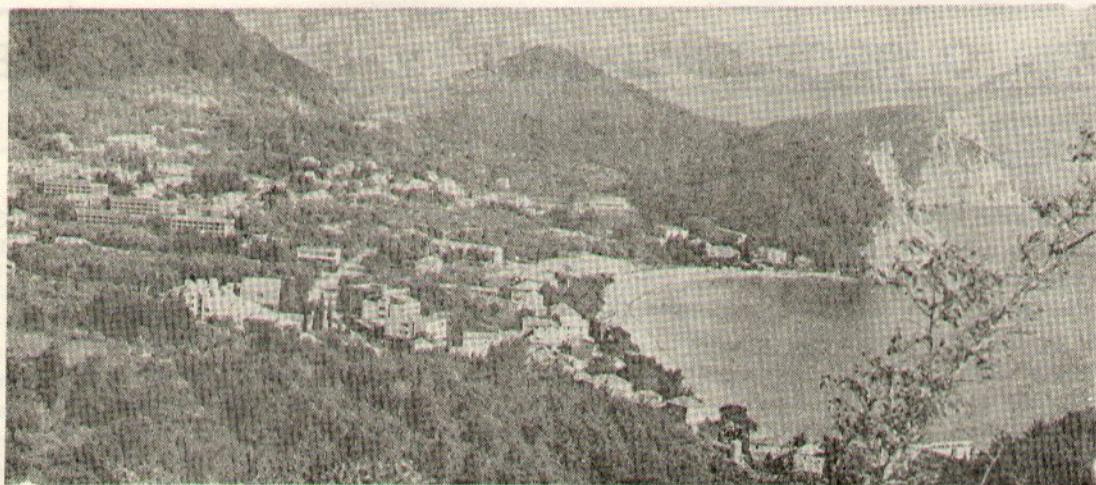
У једном извјештају штаба Примorskог батаљона, упућеном 15. јануара штабу Ловћенског одреда, каже се да је у народу извршена сабирна акција хране и одјеће и заплијењена роба из једног магацина бивше банске управе (Зетске бановине) да би се помогло народу попаљених и опљачканих села. „Више села је попаљено, а многа друга су опљачкана, па народ тешко пати и живи на овој зими по трмицама, или је у преосталим кућама сабијено заједно по неколико породица, без одјеће, обуће, покривача и најосновнијих животних потреба.“

Тај напађени народ — истиче се у извјештају — дочекивао је партизане овога краја с неизмјерном љубављу и гостопримством. У њима је гледао своје првоборце, наду и гаранцију да ће муке, страдања и жртве бити освећене, „да ће окупатор бити изгнан и уништен и ослобођење извојевано“.

Једна од најжешћих битака јединица овог Батаљона била је на Паштровићи. Три ојачана батаљона дивизије „Емилија“, стациониране у Боки, уз помоћ 150 четника, прорадла су преко Грбља у будванску општину. На Паштровићи их је дочекало око 65 партизана, који су током цијelog дана водили борбе с много надмоћнијим непријатељем. Положаје партизана непрекидно је тукла обалска артиљерија, потпомогнута топовима с крстарице „Бари“, усидрене испред Тивта. Погинуло је шест, а рањено десет партизана. Да их Италијани не би опколили, партизани су се повукли на Ловћен и у Паштровиће. Италијанска и четничка војска спалила је и опљачкала Поборе, а ухваћене мјештане, жене и дјечије одвела су у логор на Мамули.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредници Милован Паковић, Јанко Јанковић. Оснивач: Оснивачка конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жијро-рачуна 20710-678-287 код С.Д.К. Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

ПЕТРОВАЦ НА КРАЈУ СЕЗОНЕ

Посљедњи су дани још једне туристичке сезоне, а сунце упекло као у августу. Море — чисто и мирно као огледало. На плажи прилично купача користи благодети закашњелог јетра. На мјесту некадашње „Оливе“ још увијек нема ништа, па се кроз кроње маслина пуне плода назире море и острвце Катич. Све то ствара утисак као да је одувијек било тако — тихо и бе животно.

Како се спуштамо према плаџи и шеталишту поред мора, остаци земљотреса су нам све видљиви. Као да се хоће казати гостима и на мјерницима да је овдје била катастрофа, па да нам опрости запуштеност овог мјеста. Парк је прљав и неурдан. Главна улица — такође. Пуно камења, цигала и шута на све стране. На мјесту некадашњег старог хотела „Палас“ који је имао предивну терасу окружenu медитеранским зеленилом, нови монтажни објекат — да би се госту омогућило да нешто појде и попије.

Не, није то више онај Петровац од прије земљотреса. Што смо ближе његовом центру, ако се то уопште може тако назвати, слика је још ружница, а наша прећашња констатација још сигурнија. Разрушене куће, неке с поиспадним прозорима и вратима, попут авети, свједоче о немилом догађају. Све је као прије двије и по године! Камен, такође, није помјерен, осим што је неколико приватника поправило је своје куће. Испред некадашње „Сутјеске“, још увијек стари бор и запуштена тераса с предивним погледом на морску пучину. Међутим, окренемо ли се на другу страну — опет рушевине, прљав штита и напуштене куће као да опомињу и моле да их неко узме у заштиту.

Жао нам је што смо писање о Петровцу морали да почнемо у овом тону, али то је због жеље да се нешто почне мијењати, да се крене с мртве тачке. И резултати овогодишње сезоне на то опомињу. Финансијски показатељи још нису познати, али је већ сигурно, с обзиром да је посјета подбацила, да неће бити баш најбољи. Од Златка Вукелића, шефа продаје основне организације „Палас“, чули смо да је ове сезоне остварено 85.000 ноћења — 15% мање него у истом периоду прошле године.

На овако слабу посјету ни су утицале цијене — као да нам се правда Златко — већ, прије

свега, неријешена инфраструктура мјеста, градска расvjeta, несташница воде, неуређеност и нечистоћа плаže и главне улице, затим рушевине, гомиле камења, цигли и шута на улицама и у парку. Још нешто: „Палас“ неће само платити цех тиме што је овогодишња посјета подбацила, већ и исплатити за многе рекламије гостију. Добар дио њих рје шавали смо на лицу мјеста. Тако су гостима даване разне бенефиције како би се ублажило њихово реаговање. Златко нам је показао фасцикли с позамащним бројем рачуна којима су исплаћивани одштетни захтјеви. У другој су се налазили они који ће тек бити исплаћени агенцијама. Тако смо имали прилику да видимо рачуне којима су плаћани излети, лежајке, сунцобрани, па и пине! Све ће то да кошта нашу основну организацију — наставља Златко — а највише ће се одразити на углед овог некада лијепог и привлачног мјеста, на које прије земљотреса није било никаквих приговора.

Разумљиво је што Петровац губи своје старе госте, а нових је сваке године све мање, јер углед који се једном изгуби врло се тешко враћа. Најгоре у свему је чињеница што је прошле године ова основна организација платила 400 милиона стarih динара због истих или сличних примједаба гостију, а ове године се грешке понављају!

У „Паласу“ нам кажу да су немојни да ишта ураде, мада су свјесни да овако не иде. Окривљују комуналне службе, мјесну заједницу и друге факторе који убијају приход од туризма, а не организовано и неодговорно обављају своје послове, тражећи од хотелске организације да са њима решавају све проблеме. Све су чињенице да је неколико кабина и тушева које су направили у сопственој режији свима недовољно. Потребна је помоћ шире друштвене заједнице. И тако, док се чека и пребадаје одговорност с једног на другог, све је мање гостију, а све више рекламија.

Стиче се утисак да су у овој основној организацији много више заинтересовани за изградњу нових објеката, а о малим стварима као да

се не води много рачуна. Одмахује се руком и оптужују други. Једно је сигурно: докле год буде тако, док се добро не засучу рукави и не буде међусобне сарадње и добре организације, ствари не могу поћи на боље, па се може десити да још која година прође а да се не макне.

По свему судећи, нешто се мора мијењати. Мислимо највише у организацији посла, јер ова досадашња, а то су и резултати показали, није доbra. Хотеле треба градити, али, уз то, и од нечега живјеши. Јер: ако смо дошли у ситуацију да не можемо напунити 700 кревета, како ћemo сјутра пунити много више? Морајemo још једном прелистати прве странице туристичког буквара и срицати азбуку. Само је питање: док-

На сваком кораку — ружна слика

У жељи да чујемо примиједбе гостију, разговарали смо с Надом Степановићем, представником „Логотурса“.

— Петровац, пружа ружну слику — рекла нам је она. — Искрено говорећи, никада не бих дошла да овдје проведем одмор. Прашина и неуређенost mјesta утичу на расположење туриста. Ови из посљедње групе имају бар среће с временом, па им недостаси изгледају мањи, али гости који су раније боравили, и имали и лоше вријеме, пошли су веома незадовољни. Било им је, заиста, неиздржљиво — нијесу имали воде, телефонске везе су слабе, улична расvjeta такође, тако да се ноћи нијесу могли шетати. Иначе, мало је рекламација било на „Кастелластву“, изузев што често није било воде у чијој несташици гости нијесу на вријеме објавјештавани.

Породицу Малме из шведског града Грумса близу Калштата, смјештену у „Ривијери“, затекли смо у рецепцији „Кастелластва“. Жалили су се на прљавштину, неуређенost плаže и мјesta уопште. — У граду нема много продавница, а услови за разоноду су никакви. Овај крај и мјесто видјели смо у проспекту, и све нам је изгледало много

јељеше и привлачније. Просто се осјећамо преварени. Идуће године сигурно нећemo овдје доћи.

Анке Тисен је представници „Изарије“ и у Петровцу је већ цијело лето, па јој је добро познато шта све гости критикују. — Ако гост — како она — проводи на плажи по шест до осам часова дневно, онда, збога, на тој плажи мора да има нечега. На овој у Петровцу то није случај. Мало је лежаљки, па се гости просто утркују да би дрогабили неку исправну. Нема ни корпи за отпадке, а и кабине су неискривне. Чуди ме зашто у „Кастелластву“ није гостима био приступач велики салон, већ је цијело лјето био отворен његов манијак. И та добност им је била ускраћена, а да не говоримо да у току лета није одржана ни једна фолклорна представа или слично. Све су ово ствари које би се бољом организацијом могле отклонити и госту, и у оваквим условима, пружити интересантнији услови боравка. Та да би, сигурна сам, и других рекламија било мање. Овако гости имају утисак да су препуштени себи и хотелској соби.

Н. М.

му загорчавају одмор. Зато је посљедњи час да се тргнемо и много шта промијенимо, да већ једном Петровац почне да се опоравља, не до земљотреса, јер више немамо право да се правдамо том стихијом, већ од наше, можемо слободно рећи, немарности и неодговорности.

Нада Митровић

Међуопштинске заједнице за цијене почеле с радом

Заједница за послове цијена треба да убрза припремање и закључивање самоуправних споразума и друштвених договора, примијењујући критеријуме о образовању законом утврђених цијена. На тај начин треба да се створе услови да њихово образовање од стране удруженог рада путем друштвеног договора и самоуправног споразумљавања буде основни облик уређивања односа у овој области, што је најважнија иницијатива новог замјона на цијенама.

— Извршни одбори скupština на општинама, општинска синдикална вијећа и општинске конференције ССРН општина Ђердап-Нови, Тиват, Котор, Будва и Цетиње закључили су друштвени договор о међуопштинској заједници за послове цијена. На основу њега организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице потписале су Самоуправни споразум о оснивању Међуопштинске заједнице за послове цијена са сједиштем у Будви. Заједница је конституисана и почела с радом

7. јула ове године — рекао нам је Раде Гргоровић, секретар Међуопштинске заједнице за послове цијена. Задаци и обавезе Заједнице — наставио је он — утврђени су Статутом, а најважнији су: усаглашавање ставова и интереса самоуправних организација и заједница у предлагачу, утврђивању и спровођењу политike цијена, усклађивање и унапређивање самоуправног уређивања односа у овој области, обезбеђивање примјене критеријума за образовање цијена утврђених законом, предлагање мјера непосредне друштвене контроле, анализа односа у стицању и расподјели дохотка, крећање и утицај цијена на доходак са становништва стабилности тржишта и стандарда радних људи и грађана.

Савјет Међуопштинске заједнице формиран је на делегатском принципу и броји 30 чланова, делегираних од стране организација удруженог рада, самоуправних организација и заједница, извршних одбора скupština на општинама, општинских синдикалних вијећа и општинских конференција ССРН. Све важније одлуке из дјелокруга Заједнице доносе се на сједници Савјета.

У посљедње вријеме, тачније у периоду од конституирања, дошло је до осјетнијих промена на тржишту и односима у крећању цијена, који се нијесу могли отклонити мјерама утврђеним у самоуправним споразумима и друштвеним договорима. Ради превазилажења оваквог стања одлукама надлежних органа, ради својења цијена у договорене овакве, прописана је мјера непосредне кон-

троле која се састоји у обавези достављања цјеновника на објекту надлежној заједници. Ова мјеста има ограничено временско трајање и важиће док се не очијени да су отклоњени поремећаји на тржишту.

Савјет Међуопштинске заједнице, на предлог Извршног одбора Скупштине општине Будва, овјерио је следеће цјеновнике и тарифе производа и услуга чије повећање у маси, у односу на 1980. годину, износи:

— тарифа за услуге јавног превоза путника аутобуси аутобуси — 16%,

— тарифа накнаде за утрошак воде — 17%,

— тарифа о цијенама одвоза смјећа — 14%.

Савјет је даја сагласност на јединствену малопродајну цијену хљеба чије је повећање осјетно, а проузроковано је порастом цијене пшеничног брашна. Треба нагласити да је цијена хљеба у нашој општини прије повећања била знатно нижа него у житородним крајевима наше земље, па је њена корекција била неопходна. Сва повећања цијена у складу су с договореном политиком за 1981. годину и прописима из ове области.

Међуопштинска заједница за послове цијена не може, независно од других организација и организација, вршити непосредну контролу. Неопходна је сарадња са тржишним инспекцијама које прате примјену прописа и овјерених цијена и које треба да о свим неправилностима обавежта вијету Заједнице. У том правцу већ су вођени разговори, тако да у будућем ова сарадња неће изостати.

В. М. С.

Расподјела плацева солидарности

Заједњев заједнице за послове цијена треба да убрза припремање и закључивање самоуправних споразума и друштвених договора, примијењујући критеријуме о образовању законом утврђених цијена. На тај начин треба да се створе услови да њихово образовање од стране удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице потписале су Самоуправни споразум о оснивању Међуопштинске заједнице за послове цијена са сједиштем у Будви. Заједница је конституисана и почела с радом

АНКЕТА О ОВОГОДИШЊОЈ ТУРИСТИЧКОЈ СЕЗОНИ

СВИ СМО МИ ТУРИСТИЧКИ РАДНИЦИ

За нов начин рада

— Мислим да је овогодишња туристичка сезона — ријечи су Драгана Лијешевића, предсједника Општинске конференције ССРН — потврдила низ слабости које не могу и не смију бити лице једног туристичког центра, као што је Будва. Имам осјећај да су те слабости условиле да помало губимо корак с туристичким метрополама на Јадрану. Не бих говорио о тим слабостима, јер су оне свима нама добро познате, али бих указао на њихове узроке.

Да ли свјесно или несвјесно, углавном површино прилазимо отварању узрока таквим појавама, све сврставамо у пољедице земљотреса који је прије двоје и по године узео свој данак.

Рекао бих да овакво стање није ништа друго до одраз укупних друштвено-економских и социјалних односа који владају у нашој општини. То није тако од јуче, већ траје неколико година. Преобразај привреде из сиромашне, углавном, индивидуалне пољопривреде у туристичку, прати брз развој самоуправних односа, али се, исто тако, у задње вријеме конституише, да тако кажем, и групно-својински однос готово у свакој самоуправној и друштвеној средини. Он својим менталитетом и конкретним економским интересом, прије свега појединачним, разара здраво самоуправно и друштвено ткиво. То рађа ситносопствеништво, рентијерство и материјални егоизам, условљавајући да се друштвено, постепено прељива у приватно. А онда је јасно откуд толико слабости током туристичке сезоне, зашто се осиромашује оно што је друштвено, зашто нема више оног топлог домаћинског „добро дошли“ и „изволите“. Брзо смо се промијенили и то нажалост, на горе, па треба уложити много труда и у Савезу комуниста — од основне организације до Конференције — и у ССРН и Скупштини општине, да би се постигао корјенист преображај и стекле навике и нов начин рада у свим срединама. То је предуслов и за добро припремљену и организовану туристичку сезону.

Да се избегне закрчење саобраћаја

— Прво што желим да кажем — рекао је Васо Пејовић, власник ресторана „Ал Парма“ — јесте да неасфалтирани и неуређени простор испред Тргног центра није давао лијепу слику о нама домаћинима. Затим, у шпицу сезоне, на прилазу Тргног центру, долазило је до закрчења саобраћаја и због тога до других неугодности. Да би се то избегло, идућег љета требало би овуда забранити прилаз камionima и отворити излаз на улицу код стамбене зграде „Лордови“. Сматрам, такође, да је неопходно до идуће сезоне осposobiti за промет ранију стазу од угla Заједнице за здравствено осигурање радника до Одмаралишта речног бродарства.

— Подстакнут размишљањима и сугестијама наших суграђана ријешио сам да се и сам укључим у анкету о овогодишњој туристичкој сезони — написао је, на почетку, Бранко Бојковић, директор ООУР у изградњи „Хотели Словенска плажа“. — Покретање ове иницијативе још један је корак у циљу отклањања свих више субективних него објективних пропуста којима је наша средина бременита.

Свјестан сам да Будва мора да буде нешто прљавија због градње, али да мора да буде оваква — то не схватам. Ми сваке године на нивоу друштвено-политичке заједнице анализирамо протеклу сезону, а сваког пролећа доносимо програм акције. Ујесен анализирамо рад, упрољеће подијелимо задатке, а резултата и, што је веома симptomatično, одговорности — не ма!

Приватна иницијатива у свим доменима (а нарочито смјештај и угоститељство), сва је у „духу“ одлука и законске регулативе, а дивља се на сваком кораку. Циље су врло неујединачене (литар вина скучији је у Тргном центру за 9,80 динара него у Центропрому — иста врста), дивљање музике и луна-паркова, двократан рад пијаце и продаја воћа и поврћа испред пијаце, закидање на цијени и изглед приватних дворишта ствари су за које је одговорна инспекцијска служба.

Прекршиоце треба кажњавати, укадати им воду и струју, одузимати дозволе, жигосати их у средствима информисања. Онима који нарушавају углед мјеста морамо стати на пут ако нећemo — а на путу смо — да прихватимо јавашлук као неминовност.

Мислим да би било неопходно уложити напоре и за сезону 1983. почети већ сада припреме, јер, како један учесник анкете у прошлом броју рече, за 1982. све је капно. Морамо разријешити нека елементарна питања као статус аутобуске станице, „судбину“ боравиште и купалишне таксе и туристичке друштвене организације, питање проспекта Будве... Зар, заиста, има мјеста у свијету које је закорачило у туристичке токове а да нема проспект? Зар има мјеста без информационих пунктора и где можете добити информације о саобраћају само једног ауто-превозника. А Будва се „дичи“ свим тим

бисерима, а и то веома дugo — годинама. Све је то и до сада констатовано, а стање се није мијењало, али даљег одлагања нема.

Улажу се напори за канализацију у Светом Стефану и Петровцу, па је то условило одређен број примједби туриста на чистоћу у овим мјестима, што је и разумљиво, али је, примјера ради, несхватљиво да не можемо асфалтирати плато испред Тргног центра!

Веома често нам се — сматрам оправдано — приписују атрибути балканског менталитета. Туристичка култура се не стиче напречац, пити су дужне да је стичу само неке структуре. Туризам је грана која својим мултиплективним дјеловањем на укупна кретања у једној средини омогућује веома рапидан раст личног и друштвеног становништва, па зато треба да се другачије и попушчамо. Сви смо ми тури

стички радници и право би било да се двадесетогодишње искуство у савременим туристичким токовима одражава и у домену нашег свакодневног понашања и рада. Од познатог црногорског гостопримства остало је веома мало, бар у настојој средини, а то би у основи требало да буде основа нашег опхоења, тј. понашања.

Ми смо склони да за неког кажемо да је туристички радник ако ради у туристичкој организацији или неком бироу, а не схватамо — баш због ове мултиплективне дјелатности туризма као гране — да је туристички радник или, боље рећи, туристички посленик сваки житељ туристичког мјеста, без обзира да ли је он директно, индиректно или, чак, никако, укључен у демен туристичких кретања, да тако прихвата и резонује прво на своје обавезе, па потом на своја права.

Овогодишња — рекао нам је предсједник Тргног центра — показва вредност које су тивних околносаставних слабости потврђују и анкета веза Југославије и веза Будве.

На нашем првом снабдјевености се напредак у односу на тоје, то је, у првом захваљујући отвору и неколико лужног типа у српском. Међутим, стичке сезоне, која је стајала хљеба и непотпуни спорадични дјевача и трговине.

Изградња и ручја одвијала току главне т

Хоћемо да развијамо девизни туризам базиран на основних предуслова

Ова сезона — цитирају ријечи Тома Мартиновића, предсједника Савјета Мјесне заједнице Бечићи — показала је да, и поред великих скокова цијени и пораста трошкова живота, влада велико интересовање домаћих и страних гостију за територију Бечића и њихову плажу. ОУР „Бечићка плажа“, носилац развоја туризма на нашем терену, па и у општини, може да служи за примјер како се ради и организује посао. Поред квалитетних услуга које пружа гостима, овај колектив се стара о својим објектима, који су најуређенији у општини, па и шире. Треба истаћи напоре које улажу на уређењу паркова и плажа. Сигурно се може рећи да су то и једина мјеста која заслужују да се похвале. О чистоћи и уређеним цвијећима и травњацима и гости су имали само ријечи хвале и признања.

Не може се замислити даљи развој туризма — наставио је Мартиновић — ако се не реши проблем канализације у Бечићима, Ивановићима, Боретима и Рафаиловићима. Његово рјешавање не смије се више одлагати — право је чудо како и ове сезоне није избила нека епидемија. О пјешачкој стази дуж магистрале до Међународног омладинског центра дуже се прича чак су добијена и средства од Републичке самоуправне интересне заједнице за путеве за рјешавање тог проблема, али су она усмјерена у другом правцу! Због одугоvlачења изградње ове стазе страдало је неколико лица: требало би да неко за то одговори, јер су људски животи у питању.

Трудимо се да развијамо девизни туризам — телефонска мрежа и телевизија, издавање водом није најбоље решење; улице нису обиљежене, нити постоји табла. Иако је у последње vrijeme нешто учинило, трговина застое за потребама — није највећа на нашој територији и десетак купача, које треба снабдјети основним заједницама. Под хитно треба да се одреде локације Боретима, Ивановићима и Бечићима. Планирањем и изградњом продајних павиљона, омогућићи продају сокова, крећићи се скупим цијенама, обезбиједио увид у свих артикалама који се нуде гостима, могућност да дође до њиховог тровања.

Сматрам да одржавање Бечића поверили истоименој организацији која може да је уреди и организује туризам.

Тешко је, ако не и немогуће, замахнути туристичком друштвом. Организацији није оправдала поверије јер је циљ само да узме паре, а тако се дешава. У наредној сезони, за коју већ се припремају, продају кревета у дешавајућим цена, треба поверили туристичком друштвом да смањи број оних који госте не примије, али и да се дешавајућим ценама, обезбиједио увид у свим артикалама који се нуде гостима, тако се избегавају обавезе према

аганда — за потребама

истичка сезона
ко Митровић,
тичког савеза
а је низ мањ-
љедица објек-
това низа субјек-
та је ово тачно
турристичког са-
уристичког са-

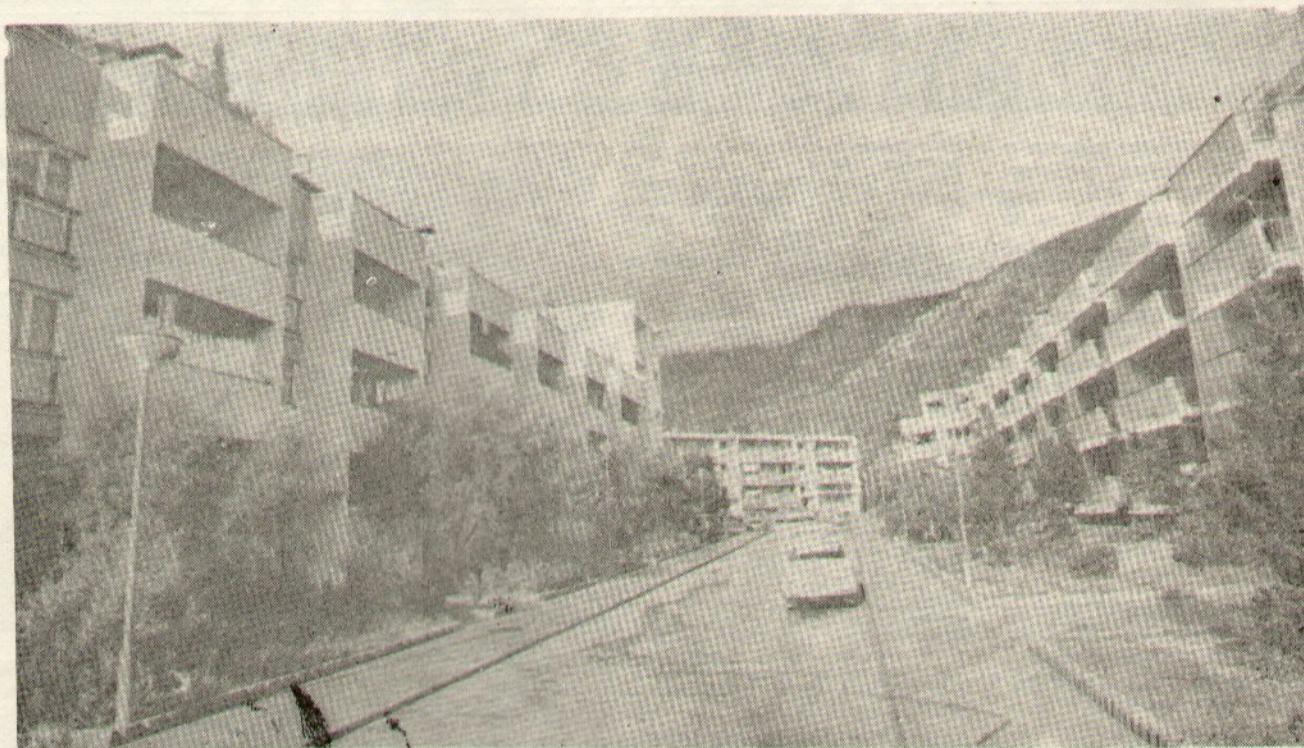
чују у погледу
ио се значајан
а раније годи-
ду, постигнуто
у Тржног цен-
давница самоус-
ву ООУР „Јад-
ку главне тури-
стично је недо-
углавном због
нијевања снаб-
девања нашег под-
интензивно и у
тичке сезоне,

Градска чистоћа и чишћење пла-
жа представља изражен проблем
већ дужи низ година. За то посто-
ји низ објективних околности, као
што су стална обнова и изградња
објекта, неадекватно регулисана си-
стем финансирања, као и тешкоће
око ангажовања радне снаге.

Када говоримо о радној снази
мисли се на неприхватљивост по-
сла и веома ниске личне дохотке
за ову грану, а у ООУР Комуналне
службе постоје и неке субјективне
слабости као што су недовољна ор-
ганизованост, слаба контрола обав-
љеног послса и доста лоши међу-
јудски односи. Овим и другим
питањима расправљано је на са-
станцима Основне организације СК
којима је присуствовала и радна
группа Општинске конференције
Савеза комуниста.

Садржјај и квалитет наше ту-
ристичке понуде мора бити богати-
ји, садржајнији и квалитетнији. У
свему овоме пресудну улогу има
људски фактор. Зато је неопходно,
гледано перспективно, више орга-
нанизованог, систематског и план-
ског рада, процијенити потребе и
обезбиједити стручни кадар који
ће моћи да знатно квалитетније об-
авља повјерене му послове.

Желио бих да укажем још на
једну област која је веома значај-
на и којој у будућем раду треба
поклонити више пажње. Ту мис-
лим на туристичку пропаганду. У
овој области потребно је знатно ви-
ше сарађње свих субјеката. Од бо-
љег и организованјег дјеловања
свих ООУР-а на подручју наше оп-
штине, и шире „Монтенегротури-
ста“, па до одговарајућег укључи-
вања штампе и других средстава јав-
ног информисања зависиће у вели-
кој мјери и ефекти у туризму.

Стамбено насеље код БИП-а

Више бриге о спорту и рекреацији

Закорачили смо у јесен — ре-
као нам је Петко Митровић, пред-
сједник Ватерполо савеза Црне Горе — па као по неком устаљеном
обичају сумирајмо резултате, збра-
јамо финансијске показатеље и
крећемо у анализу онога што је
било добро овог љета, а што не. И
ова туристичка сезона показала је
доста тога што морамо мијењати,
јер смо и овог пута пали из испита
спремности и спретности. Очито
је да нас је земљотрес избацио из
равнотеже, али и не толико да са-
мо њега окривљујемо за све наше
пропусте и грешке у жељи да се
представимо као добти туристички
домаћини. Као да смо немојни да
се отргнемо од старијих навика, па
допуштамо из године у годину да
се саплијећемо о исте проблеме и
грешке, а никако да их се ријешимо.
О томе нећу говорити, јер бих
поновио оно што је већ толико пута
речено. Међутим, хтио бих да
ову прилику искористим и да до-
такнем једно питање које још уви-
јек није дошло у жижи наших ра-
змишљања, а веома је важно за
туризам од кога живимо. Оно се
код нас често заobilази или, боље
рећи, не покљања му се довољно
пажње и разумијевања. Ријеч је о
спорту и рекреацији.

Будва је по много чему особена
у нашем туризму, па не би требало
да овај наш град везујемо само за
изградњу смјештајних капацитета.
Исто је тако потребно да њену тек-
нулу политику развоја усмјерава-
мо и на плану развоја спорта и ре-
креације. Узећу за примјер пореч-
ку ривијеру у којој се спорт, ре-
креација и туризам допуњују. Си-
гурно је да је то један од главних
разлога да ова туристичка регија
остварује најбоље резултате у ту-
ризму наше земље. Ово истичем
да се не двоумимо којим путем да
усмјеравамо развој нашег туризма,
јер — и ја да поновим овом прили-
ком — само хотели, сунце и море
не чине туризам.

Истина је да нас је земљотрес
вратио уназад и да је потребно мно-
го труда и средстава да се опора-
вимо. Упоредо с обновом изгубље-
них капацитета треба да размиш-
љамо и о развоју спорта и спор-
ских активности. Но, на том пла-
ну много каснимо и већ у старту
тријешимо. У хотелским комплек-
сима градимо округле и мале ба-
зене, који су недовољно искориш-
ћени, а за та иста средства могли
бисмо да имамо двоструке кори-
сти, градећи базене који се могу
користити у спортским такмичењи-
ма. Била би велика грешка да се
у Будви, будућој метрополи црно-

гарског туризма, не би, упоредо са
санацијом, изградио бар по један
отворени пливачки ба-
зен, фудбалско игралиште, више
тенис игралишта и других терена
за разне видове спорта и разоноде.
Све ово не изискује велика матери-
јална средства, а у туристичкој по-
нуди значи много. Истина је да су
 неки спортски објекти већ у из-
градњи, па би требало наћи снаге
да се заврше до идуће туристичке
сезоне. Ево, рецимо, пливачки ба-
зен у Будви градимо већ двије го-
дине и никако да га завршимо, а
изградњом овог спортског објекта
Будва би добила и лјетну позор-
ницу, па би овај град имао могућ-
ности да пружи гостима, поред
спортивских такмичења, и друге ви-
дове забаве и разоноде. С друге
стране, наша омладина, која је ве-
ома заинтересована и обдарена за
разне спортиве на води, нарочито за
пливање и ватерполо (већ је то по-
казала на разним републичким и
савезним такмичењима), добила би
могућност даље афирмације и ове
туристичке регије.

Мислим да наша размишљања
треба да више усмјеравамо и у о-
вом правцу, а сада је, када почи-
њемо, такорећи, изнова, за то наша
велика шанса.

Умјесто добродошлице — на сваком кораку смеће!

се може побољшати само ангажовањем радника у двије, евентуално и у три смјене.

Понашање извођача радова доприноси стварању прљавштине на
улицама. Исто тако, и наноси од бујица, који се срећу скоро на сваком
кораку, а центар Будве је изложен правим поплавама. Када се све то
има у виду јасно је да је веома тешко постићи задовољавајући ниво чи-
стоће. Зато убудуће треба смеће држати у објекту до доласка возила.

Одлуком о одржавању чистоће заштите јавних површина добро је
регулисана и с мањим допунама могла би се постићи знатно боља хигије-
на у граду. Зашто се тај дио одлуке не спроводи у живот у довољној
мјери, није наше да оцењујемо.

Нечистоћи „иде у прилог“ и неодговорно понашање појединих рад-
ника у чистоћи и транспорту смећа. У овој Основној организацији у току
је сагледавање субјективних слабости, након чега ће се предузети одго-
варајуће мјере.

Финансирање одржавања чистоће треба ријешити на дугорочном
основи. До сада је то рађено површно, за три посљедње године није био
закључиван уговор, а ове године је то учињено тек 7. јула.

— Општи утисак о чистоћи на цијелом нашем подручју је лош —
рекао је, између остalog, Лука Ђосовић, директор ООУР Комуналне слу-
жбе, и додао да за то има више разлога. — Један од њих су и безброжне
депоније отпадног материјала и смећа поред магистрале. Гости, прије
него што стигну у насеља, пролазе поред тих депонија и тако стварају
први утисак о нама. Умјесто на реклами и паное с препорукама и добро-
дошлицима, наилазе на отпад и смеће!

Што се тиче одржавања чистоће јавних површина и плажа, слу-
жба надзора од стране Самоуправне интересне заједнице која финанси-
ра те послове овјерила је, с малим примједбама, да су обављени скоро
сви радови из овогодишњег програма. Међутим, чистоћа не задовољава,
па убудуће треба чистити и земљиште поред шеталишта, неких улица и
у самом центру града, а понедјеље и приватна дворишта! Одржавање чи-
стоће отежано је тиме што је код нас легализовано да свака продавница
и други пословни објекти, као и грађани, могу избацивати смеће поред
кошева на јавним површинама или, једноставно, на јавну површину где
нема посуда за смеће! Код таквог понашања корисника услуга, чишћење

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА

Драгоцјени савјети и препоруке

Крајем прошлог мјесеца у хотелу „Медитеран“ у Бечићима засијадао је Међународни консултативни одбор за обнову подручја пострадалог у земљотресу. Поред чланова Одбора, у седмодневном разду његове друге сједнице, учествовали су члан радне групе УНЕСКО-а за помоћ Црној Гори Бернард Филден и представници Пројекта Уједињених нација „Просторни план Републике и генерални планови градских насеља у СР Црној Гори“ с главним координатором планске помоћи УН Паолом Радоњом на чelu.

Наши и инострани експериti, међу којима су били Полак професор Адолф Цибровски и Француз Клод Сојер, који су својевремено били главни организатори израде пројекта „Јужни Јадран“, главну расправу водили су о методологији просторног планирања Црне Горе и изради генералних урбанистичких планова црногорских општина и проблемима ревитализације старијих урбаних језгара пострадалих у земљотресу.

СКУП О ГРАДЊИ У СЕИЗМИЧКИМ ПОДРУЧЈИМА

У организацији Југословенског грађевинског центра и Општег удружења грађевинарства и индустрије грађевинског материјала Југославије у Будви је, крајем септембра одржан научни скуп на тему: „Грађење у сеизмичким подручјима“.

Расправљало се о више питању из ове области: о изради планова и пројекта та, као и о начину градње на труслим теренима.

Скупу је предсједавао академик Ђорђе Лазаревић, а учеснике је поздравио предсједник Скупштине неопштине Предраг Ђулафић.

Израда просторног плана и генералних урбанистичких рјешења у наредне дводе седмице треба да стручњаке разних профилса да постане један од приоритетних задатака, првенствено због њихове необичне важности за будући развој општина и регија на пострадалом подручју. Један од задатака који се с тим у вези поставља јесте процјена планова, јер ће се кроз сазнавање о постојећем стању лакше доћи до жељених подлога будућег развоја. То је посебно важно, пошто се не предвиђа само прста реконструкција стања до земљотреса, већ се постићи и нови неопходни квалитет у планирању.

Поред изнијетих предлога, су гестија, мишљења и постављених захтјева, експерти су указали на грешке које се у том одговорном послу могу учинити, на оне које су већ учиниле и које треба отклонити, затим на недозвољени обим дивље градње на неким подручима уз обалу (као између Бара и Улциња), али су рекли да је на подручју Будве простор добро сачуван. Један од захтјева који су поставили јесте строга примјена услова градње

на теренима где су се до земљотреса налазили хотели, као што је Словенска пљака, приобални појас у Петровац и терен на коме се налазио хотел „Форд“ у Котору.

Највише пажње експерти су посветили питању обнове старијих градова. Постављен је захтјев да се осигура стабилност објеката у случају будућих потреса и истовремено сачува њихова аутентичност. Други захтјев, кога треба сматрати високо приоритетним, јесте одређивање заштитних појасева око старијих урбаних језгара, како би се онемогућио даљи неполовни развој у њиховој близини. Тако је изградња нове „Азале“ и „Могрене“ непосредно уз стару Будву оцјењена као обезврјеђење овог старог урбанијег језгра, углавном због величине и архитектонског облика нове грађевине и, посебно, наноса земље испред Старог града, која „умањује његове природне димензије и уништава логику његовог директног контакта с морем“. Зато одређивање тих заштитних појасева око старијих градова треба сматрати првенственим задатком, који треба решити без чекања генералних урбанистичких планова.

Старој Будви, уз Котор, чланови Одбора посветили су највише пажње, наглашавајући да „представљају дио културне баштине света“. Зато је један од закључака да се постави захтјев за учешће у њиховој обнови властите и фондације.

Иначе, оцјена је да су добро обављене припреме за обнову старије Будве, али је и озбиљно замјерено што објекти у њој нисују заштитиени од даљег пропадања, па је речено да она сада лошије изгледа него одмах послије земљотреса. Требало би обавезно прићи санацији градских бедема и још неких објеката у Старом граду, као што су цркве и галерије. Уз захтјев да неке зграде треба хитно заштитити од даљег пропадања, Одбор је констатовао да је „недовољно развијена радна група за обнову старе Будве.“

Клод Сојер, експерт УН за туризам и стари зајубљеник у Будву, изричito је захтијевао да се одмах приступи претварању студија и пројекта о обнови старије Будве у живот. Наглашавајући да у томе од необичне штете могу да буду „временске деградације“, он сматра да је у плановима о враћању живота „љепотици југа“ нађена добра мјера између споменика, станови, архитектуре и туризма. Важно је да програмије ревитализације дају права рјешења за потребе туризма, јер, како сматра, најважније у том сложеном послу је да се све уклопи у живот и приведе животу.

Д. Новаковић

КОНГРЕС ГЕОГРАФА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Крајем прошлог мјесеца у Бечићима је у организацији Друштва географа Црне Горе и Савеза географских раднија Југославије одржан 11. конгрес географа Југославије.

За пет дана колико је конгрес трајао око 300 научних радника, истраживача и педагоза бавило се разноврсним проблемима ове научне дисциплине.

Конгрес је у име Извршног вијећа Скупштине СРЦГ поздравио његов потпредсједник Радivoje Шћекин.

Урађен пројекат за обнову манастира Градиште

Црква св. Саве

Од седам манастирских комплекса на подручју наше општине — Ласта, Подострог, Подмайнине, Прасковица, Дуљево, Режевићи и Градиште, не рачунајући Станицевиће који је запаљен и порушен у бокељском устанку 1869. године, у недавној стихији земљотреса Градиште је највише страдало. Поред зграде конака манастира половинично су порушене цркве св. Николе и св. Саве, а једино је неначата трећа и уједно најмања, посвећена Успењу Богородице.

Градиште се убраја у значајне споменике фреско-сликарства касног средњег вијека у Црној Гори. Према предању саграђен је 1116, а први пут уписаном документу помиње се 1307. године, у повељи краља Милутина, издатој у Котору. Фреске у цркви св. Николе, која је једина и фреско-сликана, радио је 1620. године поп Страхиња из Будимља, који је у то вријеме сматран једним од бољих и плоднијих наших сликара, о чему управо говоре фреске у Градиштима.

Као значајном културно-историјском споменику, Манастиру се одмах након земљотреса поклонила пажња. Стручњаци Завода за заштиту споменика културе Србије у кратком року са нирали су добар дио зграде конака и у њему су похрањене фреске из цркве св. Николе. Истом Заводу повјерена је израда пројекта за ревитализацију манастирског комплекса и он

споменика културе. Иначе, то је први комплетно урађени пројекат за обнову је дног порушеног манастира.

Поред тога што је речено да је урађен значачи, педантно и прецизно, наглашено је да пројекат треба да послужи као примерје при изради сљедећих рјешења за обнову пострадалих културно-историјских споменика.

Према предрачују за радове око ревитализације манастира биће потребно 25 милиона динара, што представља половину износа од процијењене штете на овом споменику културе. Речено је да то предста вља добар разлог да се та средства чим прије обезбедиједи и да се одмах почне с радовима. Оцењује се да се архитектонски радови могу обавити у врло кратком року, али ће поступак враћања фресака трајати око десет година.

Д. Н.

Душица Жегарац са малом Јеленом Паповић

Посљедњи кадрови филма и ТВ серије „13. јул“

Послије мјесец и по дана снимања у Цетињу и селу Кућиште, екипа филма и ТВ серије „13. јул“ пре селила се недавно у Титоград, где су у самом граду и на Скадарском језеру снимљене посљедње сцене овог великог подухвата. Екипа је, под врло тешким условима, успјела да за 60 радних дана приведе крају посао. Покушаје се да се филм монтира и премијерно прикаже до краја године, поводом јубилеја 40. година устанка и револуције. ТВ серија ће бити завршена у пролеће 1982., а појавиће се на малим екранима најкасније за 18 мјесеци од премијере филма.

У току снимања дошло је до неких промјена у екипи. Један од редитеља, Милорад Ђукановић, је због здравствених разлога затражио да буде ослобођен даљег рада на режији филма и ТВ серије. Директор фотографије Томислав Пинтер прекинуо је посао са обrazloženjem да рад два редитеља прозорује неуједначени стил филма и ТВ серије и да се у приступу реализацији појединачних сцена не може „наћи“ с редитељем Шарановићем. Са објицом су споразумно раскинуте уговорне обавезе, тако да, као једини аутор по основу речије, остаје Радомир Шарановић, а директор фотографије Предраг Поповић.

Н. К.

ДРУГА ФУДБАЛСКА ЛИГА

УСПЈЕХ „МОГРЕН“ У БУДВИ У Титовом ужицу: „Слобода“ — „Могрен“ 2:1

Први наступ Будвани пред својом публиком у савезном рангу такмичења и — велика радост. У седмом колу „Могрен“ је на адаптираном игралишту у Будви одјерио снаге с бившим прволигашем, „Трепчом“ из Косовске Митровице. Оба тима по лијепом сунчаном времену при казала су изванредан фудбал и тако потпuno задовољили око 3000 љубитеља фудбала, колико их се искутило на стадиону Лугови. Будвани су играли веома добро и

ЦРНОГОРСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

Успјех „Петровца“ у Бару

Након дosta слabe игре и нeriјешенog резултата на свом терену у сусрету с екипом пљевљацког „Рудара“ навијачи су испратили тим „Петровца“ у Бар с дosta зебњe. Веома добра екипа „Морнара“ бila је апсолутни фаворит и успјех су очекивали само велики оптимисти. Но, показало се да Петровчани, када се залажу, могу постићи добар резултат. У такмици с „Морнаром“ за вршena је резултатом 1:1, а бод из овог сусрета значи много за овај тим. Петровчани су у Бару повели голом Ђуровића још у 15. минуту, а домаћини су успјели да изјединаче тек у другом полувремену. Треба напоменути да су фудбалери „Петровца“ имали иницијативу током цijеле утакмице и веома се лако могло догодiti да се из Бара врате с оба бода. И један куриозитет везан за ову утакмицу: на голу Пе тројевчу стајао је центар халф Ивица Шољага, јер стандардни чувар мреже Јањевић није путовао у Бар. Шољага је изванредно обавио задатак: спортски извјештачи су га оценили осмим, што значи да је био један од најбољих играча на терену.

Петровчани су у Бару наступили у сastавu: Шољага, Митровић, Ђаконовић, Вуксановић, Валејић, Вујачић, Вукотић, Ђуретић, Радоњић, Андрић.

Након шестог кола Петровчani су заузeli десето место на табели с пет освојених бодова и негативном гол-разликom 7:11.

У седмом колу Петровчani су са тиоградским „Титекстом“, играли нeriјешено — 1:1.

C. Грегорић

успјели да савладају госте, нанијевши им први пораз у јесенјем дијелу првенства.

„Могрен“ је дошао у вођство изванредним поготком

Новакoviћa у 30. минути. Са то што се пошло са цentra усlijedila је нова акција до маčkih фудбалera коју је агилни центарфор Спасо Ђуретић завршио ефектним по готком. Послиje број и неочекивано високог вођства Budvani su поступали, што су гости искoristili и преко веома покретљивог Јунику смањили на 2:1 u 38. минути. Тим резултатом пошло се на одмор. У наставку „Могрен“ је наставио да атакује на гол гостију и већ у 49. минути Ђуретић је повисио на 3:1. Домаћини опет попуштају, сlijedi greška njihovih одбране, нарочито golmana Markova, и „Трепча“ смањује резултат на 3:2. Оба тима имала су до kraja utakmice po некoliko prijlika, ali su mreže ostale netaknute. Budvani su tako uknjizili dva nova boda. Poslije sedmog kolu „Могрен“ се нашao na devetom mjestu sa šest bodova i gol razlikom od 6:8.

Budvani su u suseretu sa „Trpcmom“ naštupili u sastavu: Markov, Radojević, Pejović, Đumnić, Rašić, Slobodan Čurđetić, Barjaktarević (Dakić), Kalezin, Spasо Čurđetić, Novaković, Vujović (Šabotić). Poslebo su se istakli Slobodan i Spasо Čurđetić, Novaković i Šabotić, mada su i ostali igrači dali pun udio u igri koja je bila na zavidnom nivou.

U nedjelju 4. oktobra, u okviru osmog kolu, „Могрен“ је u Titovom Užicu poražen od domaće „Слободе“ sa 2:1.

„МОГREN“ — „ВЕЛЕЖ“ 12:11

U srijedu, 7. oktobra, na utakmici za Kup Maršala Tita (шеснаестина finala) „Могрен“, је izvođenjem jeda načesteraca pobijedio ekipu „Вележа“ sa 12:11.

На окупу шахисти Медитерана

У хотелу „Монтенегро“ у Бечићима, у nedjelju 4. oktobra, свечano је отворен зонски турнир у шаху за првенstvo svijeta — медитеранска zona. Учесnike ove velike sportske mаниfestacije pozdravio је u име Organizacionog odbara njegov predsjednik Предраг Ђулафић, a potom је turnir izvanično počeo.

U periodu do 20. oktobra za najbolji plasman borile се двадесет шахистa из osam mediteranskih zemalja. Našu ekipu čine najbolje plasirani шахистi na posljednjem prvenstvu Jugoslavije: Ивановић, Велимировић, Ивков, Рајковић, Хулак, Ћебало и Рукавина. Из Italije су stigli — Мариоти, Татаи и Tot, из Grčke — Макропулос, Скембрис и Триклиотис, Portugaliјu представљају Фернадес, Гимарес и Дос Сантос, Egipat — Ризик, Maltu — Атард, Kипар — Augустi, a Turšku — Сајлу. Sudije turnira su Drađo Popović i Mišo Vukadinović.

Treba istaći da dvojica naјbolje plasiranih na ovom turniru stiže pravo igrača na Međuzonском turniru za prvenstvo svijeta. Na turniru u Bечићima moguće је osvojiti i titule internacionalnog majstora i velenmajstora.

G.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

ДИЗЕНТЕРИЈА

Дизентерија (кровогриз, срчаница, срдбобља) је акутно заразно оболење слузокоже и дебelog цријева. Препознаје се по честим крвавим или крваво-слузавим стoliцама, te шким напрезањима при вришењу велике нужде и општим поремећајима. У измету се налазе двије врсте клица: баџила дизентерије и хистолитичка амеба, на основу чега се разликују бацилна и амебна срдбобља.

Бацилна срдбобља изазива најчешће облицима дизентерије којих има више врста. Бацил Шага — Крузе изазива најчешћи облик, јер лучи највише отрова. Клици се из измета болесника преносе на здраве особе непосредно или посредно — преко загађених предмета и животних намирница, најчешће преко воде, воћа и пријесног поврћа. Инкубација траје око три дана.

Знаци болести су малакалост, лако повишен температура, нелагодност у трбуху, затим учестале стoliце које брзо постају течне и састоје се скоро искључиво од слузи и нешто крви — често личе на воду у којој је опрано месо. Столицу прати осећај напона у чмару. Број столица је од десет до тридесет у току 24 сата. Због велике губитка течности (понекад и повраћања) болесник је исцрпљен, лице му је било једо и упало, језик сув, било убрзано и меко, крвни притисак низак. Тежи болесници, запуштени или отпорни на лијечење, могу да умру или да болест пређе у хроничну срдбобљу. У току болести могу да се јаве компликације — запаљење зглобова, трбушне марамице, па и разне парализе.

Дизентерија се лијечи сулфонамидима, антибиотицима, а у тежим случајевима антидизентеријским серумом. Да би се надокнадили изгубљења вода и со, дају се велике

количине физиолошког раствора а против напона у чмару — чепићи беладоне и опијума. У тежим облицима пријегава се трансфузијама крви. Болеснику треба смјестити у топлу собу, хранити само заслађеним и осољеним течностима — чајем, чорбом од пиринача, процијеђеном су пом од поврћа, пиреом од воћа и кромпира, бијелим, добро искуваним месом. Дуго времена треба избегавати ма сну и целулозом богату храну — пасуль, грашак и купус.

Заштита од епидемије дизентерије спроводи се изолацијом болесника, побољшавањем хигијенских мјера — дигенерацијом измета хлорним кречом и кувањем намирница, Краткотрајни имунитет постиже се давањем антидизентеријског серума, а активна имунизација вакцинацијом.

Амебна срдбобља има, најчешће, дуг ток и проузрокована је хистолитичком амебом, обично њеним отпорним обликом (цистом), која се налази у стoliци оболјелог и кликоноша. Зараза настаје преко загађене воде, хране и муве. Главни знаци болести су постепен почетак, проливи који немају слузаво-крвав изглед, а затим типичан изглед столице као код бацилне срдбобље. Болесник постепено малокрван. Jetra је повећана и осјетљива. Болест се често компликује гнојењем (апсцесом) jetre, реуматизмом и запаљењем живаца.

Амебна срдбобља се лијечи мirovanjem u toploj postelji i лјековима u виду таблета (enterovoiform) и антибиотицима (терапицин, ауреомицин). И послиje изљеће треба често тражити амебе у столици u циљу контролисања кликоноша, односно преласка болести u хронични облик.

Кутак за разоноду

КАЗАЛИ СУ...

НИШТА НИЈЕ ЖАЛОСНИЈЕ

СЕНЕКА: Ништа није жалосније од старца, оптешеног годинама, који, осим своје старости, нема другог доказа да је живио.

*

КАФКА: Јуди које највише раздиру страсти највиše могу да уживају у животним сластима.

*

ШОПЕНХАУЕР: Религије су као варнице: да би свиjetlile, потребан им је мрак.

*

РИЛКЕ: Природа није храм него радионица. Човјек је у њој радник, а не вјерник.

*

КУРТ ТУХОЛСКИ: Нека жена је ружна само кад нема другог избора.

*

ГОЛСВОРТИ: Нико није задовољан својом срећом, ни нездовољан својим разумом.

АНГДОТЕ

КАКО САЧУВАТИ ТАЈНУ

КАКО МОЖЕ ТАТА?

— Сине — каже мајка — ускоро ћеш имати десят година. Сад си већ одрастао човјек да би и даље спавао у мом кревету.

— А како може тата, кад је он још старији од мене?

ЗАНИМАЊЕ

— Шта је завршио ваш син?

— Он је астроном.

— Тако? А шта ради по дану?

НИЈЕ ТАЧНО

— Сви сте ви мушкици будале! — каже жена мужу.

— Није тачно! Има на овом свијету и нежења.